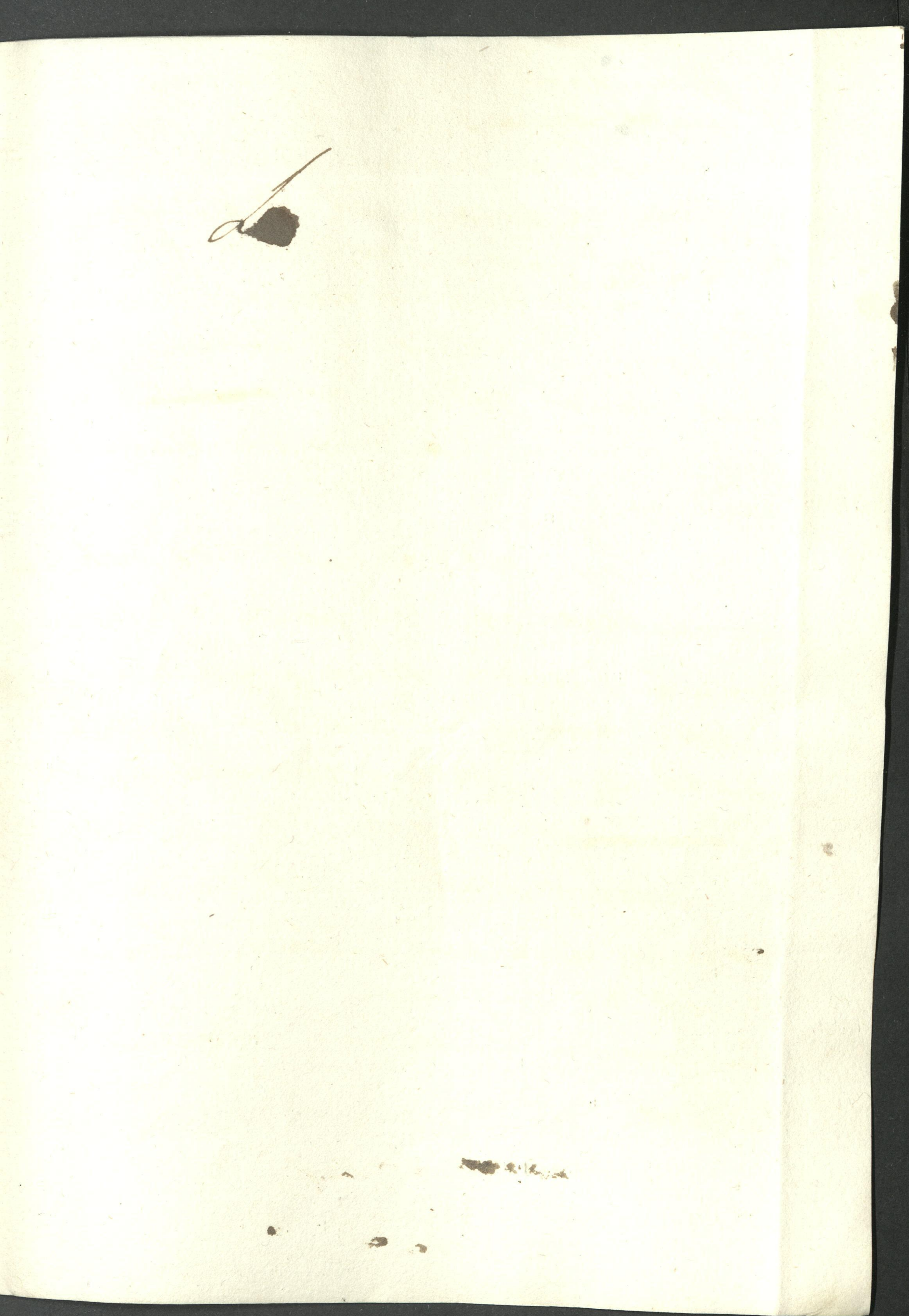

[Faint, illegible handwriting at the top of the page]

[Faint, illegible handwriting in the middle section of the page]

[Faint, illegible handwriting in the lower middle section of the page]

[Faint, illegible handwriting at the bottom of the page]

14.

In Benzoeate et amoniaco palidum
precipitatum produnt: sed suffi-
cienter oxidari daturis sunt. In succi-
natum et amoniaco, si ex proto-
xide sunt, non precipitantur: at
si peroxidantur si per oxidantur,
plurimum adunt. In fosfate et
suo album precipitatum produnt
quod est tunc viridum, tunc flavum
reditur.

Dentoxitate omnes nos habent
caracteres, et si in volubis differunt.
In his precipitatum et alcalis
est tunc viridum est. In sub-
carbonatis precipitatum, quod
adducunt, solvitur. Si ex subcar-
bonates plures sunt. cum aqua:
torum nuncibus violaci coloris
sunt, et impotere prorsus ferro,
interioreu ceruleum colorem
adunt.

Invenio Jansz
2

177
Cum jam de nonnullis majoribus salibus
actum sit, superest ut de salium
caracteribus generatim agamus.

Protosales, cum dissolventur, rubrum
colorem habet, vel, si habent, est viri-
dis, raponem magis, minusve ~~distin-~~
~~guuntur~~ adstringentem et plures
crystalizantur. In potassa, soda, seu
amoniacis precipitantur, quod pro-
ferendum est, ac nigrum reditur,
quia super oxidatur. In carbonatis
alkalibus, precipitatum album produ-
cunt, quod ejusdem est ac nigrum
vestitur; in hydrogenis sulfuratum
non precipitatur: cum hydrosulfatis
precipitatum nigrum ~~conficitur~~
conficitur. Ex potassa atque ferri
prussiato initio album precipitatum
conficitur, postea ceruleum, uti
prussianum reditur. In galis nuci-
bus precipitatum non conficitur.
In auris iodoclorato immixtam pre-
cipitatum nigrum, quod aurum
est licet admodum divisum.

Fibus, et quadraginta quinque, seu
ex quadraginta miliaribus, aqua
partibus.

Hydrocyanatum ex potassa ac ferro
confectum, prussiatum ex potassa,
atque alcali flogisticatum, et alcali
prussiatum.

Varia quibus in artibus paratur,
metodi sunt, at in pharmacia, quod
in comencia adhibetur, susceptor, sive
paxum reditur iter. Saepè diolvi-
fua et cristallizata, cristalli gelu
solvuntur, atque in lagenis bene
fusi servantur.

Subcarbonatum peroxidum pro-
ducitur, quum ferrum ad aere
humidum exponitur, peroxidum
atque flavum est, in aqua non
solvitur. Paratur saltem peroxidum
conficiendo, et in subcarbonatum
ferrum dejiciendo, et diluatur,
et sub nomine croci ex parte
aperitivi agnoscitur.

15
genuum, multum caloricum, adque
conficitur proto sulfate acidum, quod
etiam dissolvitur. Tunc effervescentia
omnino desinit, estatim obminiam,
quam continet, ferri quantitatem
connoicitur, ad quodam sulfatam
quoad medium fieri potest, minus
acidum obtinendum; concentratum
dimittitur, ut frigenat, ab aeri
contactu excipiendo, atque pul-
verissimi cristalli conficiuntur.

Paratur etiam sulfatam quod
in comexio adhibetur, capiendum,
cum aqua destilata dissolvitur in
vas ferreo aperitur, illi
ferreum purem pamentum adduntur
fux, ad ignem admodum, ut
ferreat reliquias deselinquitur
et postea filtratur, atque exaltum,
et permittitur ut cristallizetur,
postea extrahuntur cristalli; atque
tagenda bene compenti apertuntur.
Componitur ex viginti et octo, seu
nonaginta, viginti et quinque
ac tetraginta oxidi ferrique par-

cristallizatum in prismis rhomboidali-
 bus, viridibus perlucidis, insipientium
 efflorescere, adque fusionum aereosa
 ferendi. Haec sal; quum cristaliza-
 tionis aqua privatur, pulveris albi
 figuram conficit, quod est quodam
 sulfate a iudae. Dissolvitur in
 duobus aquae frigidae partibus; ob
 refrigerationem cristallizatum est
 quum ad ignis calorem flavum ad-
 movetur, dissolvitur, aqua conficitur
 gas oxigenum, gas acidum sulfuricum,
 venon fluidum maxime densum
 atque acidum. Hoc fluidum fusi
 coloris communiter est; et sub
 nomine acidi sulfurici gravialis
 ex Jordansen agnoscitur. In
 locis ad laborandum destinatis pa-
 ratum ferriamenta pura capiendos,
 sulfurisque acidum inata suam gra-
 vitationem in octo majori aquae
 quantitate liquefaciendos, aqua
 dissolvitur, neque liberatur iudae-

acidum notarium, ac postea calorem
 ajiciendo. Sed methodus quae communiter
 usurpatur, ~~est~~ est ferris protosulfu-
 rum in calorem ajicere, et tunc sul-
 furis acidum dissolvitur, uti oxige-
 num protosidum, atque in fer-
 rorum oxidum vertitur, sulfuris gas di-
 solvitur, atque ita paratur, quod
 in commercio sub nomine ulcoran, fo-
 flavum ex Anglia veniens adhibetur;
 oxidum ferrum flavum seu croci
 nomine, martis astriugentis, quia
 abstingit, usurpatur; imo et in ar-
 tibus, veluti pictura ad pingendum, iu-
 vauo, et argento, aliquid chelandum,
 iive expolendum, praecipua vero es-
 pecula ex metallicis confectis.

De ferris oxidi cum acido (iive
 cum eo, quod sal apelatur.)

Quum ferrum sulfuris acido junc-
 tum, protosulfatum confiat. Sal
 martis, seu atramentum viride. Viridis
 coloris est, squarum sapit ac solvitur
 illud in ferris martis aqua parti-
 bus iusta sunt pondus ejiciendo,

obstat etiam poterat per aquam
 dissolutionem; Et per hunc espe-
 rimentum obtinere, sed hoc ma-
 yoris est pelli, ad modum parum
 ita ut forte non haberet pro-
 priedates quas medicina desiderat.

Per oxidus flavi coloris est, qui
 ad ~~violeta~~ violatum deflectit, sive ad fla-
 vum aureum, per autem dissolubile, per
 magnetem non attractus, neque super
 oxigenum agit, magis quam ferrum
 funditur; reperitur in felure sub masis,
 in venis metallicis sub ferri acido et
 hematitii sectariis. Mineralogite pro-
 ter aspectum adque colorem illud sub
 nomine eligenti et speculari distin-
 gunt, et in ferrum oxidatum flavum,
 et ferrum oxidatum fuscum dividunt,
 ad flavum hematitii pertinent,
 adque ad fuscum etitis sive aquila
 petra.

Varis modis paratur, sive illud de-
 piciendo per potasam, sive solum ex
 artificialis salibus, sive super ferrum

quod dissolvit aquam, capiens oxyge- 11
num, et reliquens hydrogenum;
hoc methodus proponitur a Laber-
ti est, quod quod minus fieri po-
test.

Quidam Virgilius Praxianus
Makopi vocatus, consilium pre-
bet, ut aqua adatur octava suo
ponderis pars ex acido nitrico, ac
ponatur juxta focum spiritus
pruri: Deutoxidum labatur, ac
filtratur et estatum aceret.

Vauquelinus ait vitale in loco-
modo, ut supra opidet magis ob-
octi acidi per alios methodos, ca-
piunt quodam partem namentis
ferri, et quodam et octo decimas
peroxide, ad modum ⁱⁿ divisa mis-
cantur, et colloquantur in latius,
juxta focum fortiori ferri
destruit, oxygenum peroxide,
et hoc vertitur Deutoxidum.
Sed hoc experimentum non est
melius, quia semper aliquid ferri
superest, ^{quod} dissolvitur; et semper

et obtinetur cum dissolvitur
protus sulfatum ferrum, per
potasium, sive totum: et confectus
cum ^{est} centum ferri partibus,
trac viginti et quinque oxygeni,
ad nihil adhibetur.

Ferrousium. Est nigrum quod
funditur hac dissolvitur iusto
temperatura ⁱⁿ elevatam; a magre
utari potest, sicut nigrum quom
protocidum; et simili aliorum
ad hoc super aere hac oxygenum;
reducitur per pilam galvanicam;
cum hydrogenum illud epium per
tubum porcellane ardens, illud di-
solvit, unde provenit aqua, hac
ferum metallicum, reperitur
affluens in naturas aliorum ob-
edris, ^{alios} dodecaedris, in mare arenaceo.
Preparatur iusto primum estatum
in Tusula Corsica, etiam in Sicilia,
iusto Scapoli, in Galis, Romania,
Siberia, Germania, Hispania, Lan-
canglia.

Mina sive Petra magre nihil
aliud est, quam ferri Ferrousium

6

neque in medicina, neque in farmacia adhibentur, sed tantum modo in artibus, ad multas res adhibendas, uti omnibus patet, qualibus preparatio non pertinet ad quimiam, sed ad artes, ejusque compositio prout Chaldei, ita varia est, et juxta locum unde provenit

De Ferris alexandrinis

Ferrum ~~jungitur~~^{sup} estagno juxta quantitates sive octo partes estagni, et alexandri ferri constituit, quod vulgo vocatur lata folia, quae est alexandria artibus utilis.

De Ferris cum oxygenu combinationibus

Ferrum oxygenu sub tribus proportionibus jungitur.

Protosidum. Est album, unde in primo sive preparationis, et neque solum obtinet, nisi oxygenu subeat vel absorbat majorem quantitatem, et ut ad deutoxidum statim perveniat, et potest hoc magnete atris facit, ferrum ad redutum per hydrogenum sive et carbonum; mixtura non invenitur purum sed mixtum acido carbonico;

unum locum dimidium occupat, ad leu-
 fum ignem, & qui augetur, ac
 usque eo dum fiat quiddam massae rigae,
 frangibilis, et quae facile in pulverem
 reduci possit. Hoc ad conficiendum per
 Hydrogenium sulfuratum adhibetur.

Cum Cloxo jungitur ac conficit
 coedam propterea Cloxum, et den-
 sum Cloxum.

Primum non adhibetur ad idem
 rem. Ad secundum cum sale
 ammoniaco conficit quod in medicina
 usurpatur seu nomine ex sale
 ammoniacale flores martialis, et
 obtinetur sublimando Hydroclorato
 ex ammoniaco, cum duto cloxum, iive
 per acido.

Etiam cum carbonis subdibens
 proportionibus, iive quantitatibus
 adhibetur, unde probenium multa
 iive naturales, iive artificiales
 compositiones uti sunt Chalcid, et
 plumbagine.

Propterea carbonum (Chalcid) ad per
 carbonatum quod plumbagina est,
 et de quo hic non loquor, quae

6
Hoc in fluvibus primariis reperitur
rarissimum est, neque adhuc ita dudum
comperitum.

Persulfurum (live piritu Communis)
est quoddam corpus solidum, candidum,
& durum, visans, insipidum, quod a mag-
nate atrahi nequit, utrumque ab
annulo, scintillas eicit; gravitatis
habet quatuor, ac quatuordecim centesimas
ob ac & stus accionem (valore
calore provenit) non dimittit viginti
ac duas sulphureas partes, et funditur.
Quod refrigerii acrisque accionem, id
de hac piritu, quod de precedenti die
potest. Extrahit naturae affluens,
in cristalle redactum, in octaedris,
dodecaedris, icosaedris & sic raris
enformis, in exquisitis acutioris, la-
melis &.

Sulfuretum arte factum quod in
nostris ad laborandum dentibus
locis adhibentes, conficitur, ex quinque
ferri ramentorum partibus, ac sul-
furis tribus ac dimidia, in pulverem
reductis, in latino asponitur, qui

4
sed, si flavam temperaturam habeat,
illud absorbet calorem atque luminis
vires liberans; unde oritur oxidum
nigrum ferreum (ubi apparet ex expo-
simento ad ignem confecto, quod etiam
squamae flavae, quas ferrum dimittit,
quum in ferraris fornacibus versatur
demonstrant, et quum est rubens +

quum aer humescit. Tum ferro omnino
ad cotidiana calorem dissolvitur. In
hoc casu ferrum quandam spigam pon-
tionem effigit et statim ac aqua super
illud precipitatur, oxidumque ita
efformatur per quandam cum metallo +
quod dissolutionem efficit; et
si tunc additur aptitudo, quam ferri +
habet ac his ^{contingendum}, et
quandam carbonatum, et propter quandam
affinitatem supervenientem, dissolu-
tionem, de qua iam diximus efficit.
Ferrum ^{cum} ~~etiam~~ omnibus rebus, quod
viri possunt, ac metallicis non sunt,
componi potest propter hydrogenium
atque aere.

Quum ferro iungitur, et compo-
nitur, quod tunc oritur, est quoddam

maxime. A magneti attrahi potest non 3
que est alia ex eius proprietatibus, quodque
nullo alio corpori commune est præter
Niquelium et Cobaltum, licet inferiori gra-
du. Ut in magnetem vertatur variis modis
obtinere potest, sive ob frictionem cum
ipso magneti forte, sive o percussionem;
sive tandem apponendo in aere quandam
virgulam, quæ angularem ex septuaginta
gradibus cum oriente conficiat, ac
tandem per distillationem electricam;
et quædam tempestates oriuntur, ad quibus
vertitur ferrum, quod in fornicibus abstruit,
attrahendi, uti magnetem, proprietatem
adquirere eo tanto facilius hoc fit, quo
proxius est, sed eodem modo nam propie-
tatem amittit, ac præterea melius ut
cum aliis corporibus iunctum exempli
gratia carbonum.

Fe ferrum quintius facilitatibus
ad centum et triginta gradus Pyrometri
Præse funditur, sed prius mollescit
cit, atque hoc ita fit, ut afferuntur
possit. Ad quotidianum semper
sementum, neque super oxigenum,
neque super aërem aliquid agit.

aliis corporibus iungitur, quodque potius ad quiniam, quam ad pharvacianam pertinet, in hac oratione breviter exponam factus a vobis dignissimis Professoribus in animo habendum esse quam difficile sit in his temporum angustiis de omnibus perfecte agere.

De Ferro

Hoc metallum inter ea, quae ad ferriam eorum speciem, sive tenard, quorumque praecipua qualitas, sive character est, oxygenum absorbere iuxta caloris gradum, ac aquam dissolvere, si flavam habeat tenuem peraturam, eiusque oxides reducuntur ad metalli speciem ob electricitatem, obque diversa combustibilia corpora, igne flavente, et nunquam uno calore, etiamsi fortissimum sit.

De hinc metalli prae cipuis proprietatibus.
 Ferrum corpus solidum est quod colorum, quod ferriam gratulatum ad malum
 bile omnium corporum tenacissimum atque durissimum, quum donem quendam dimittit.
 Cuius gravitas specificae est septem, ac septingentorum octuaginta ac octo millesimae.

1

Si ex utilitate, quam hominibus in ditione
eorum adiunctis affert, ^{ex.} ~~criticium~~ ~~præteritum~~
indicandum est, nemini in dubium venire
potest ferrum inter utilissima corpora
colocandum esse, ac consequenter eius pro-
prietates iam nobis iam cognitæ, præsen-
tim vero actionem, quam in animalium
œconomia adducit, nobis pluris habendam
esse, nec non eius appositionem, sive applica-
tionem, illud cum cæteris corporibus
condurandi quam pluribus modis, sive usus,
nec non Historiam, ac tandem quomodo in
tellure reperiatur, ac multas, quæ homini
affert, utilitates, ita, ut, si omnia, quæ de
hoc metallo scripta sunt, hic dicturus essem,
et mihi difficultum (ne dicam impossibile)
ferret, ob difficultates quæ vobis in mentem
venire possunt, et ob id ea prætermittam.
Itaque, ne longius quam proposueram,
mea provelatur oratio, si de his omnibus
acturus essem, sufficiat mihi hoc metallum
sub quocunque aspectu ~~utrumque~~
ut omnes eius proprietates tam physicas,
quam quimicas, sive in se, sive dum cum

33

22

11

10

9

8

7

[Faint, illegible handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

datacolor

MSS 1335

[Faint, illegible handwritten text in a cursive script, likely a manuscript page.]